

Ro'zmatova Sadoqatxon

Annotatsiya: Jurnalistik faoliyati jamiyatning eng muhim va mas'uliyatli sohalaridan biridir. Jurnalistlar jamiyat hayotining har bir jabhasini kuzatib boruvchi, uning holati, muammolari va yutuqlarini keng ommaga yetkazuvchi shaxslar hisoblanadi. Ular jamiyatning ko'zgusi bo'lib, odamlarning fikrlarini shakllantirishda, ijtimoiy ongni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Jurnalistik nafaqat axborot tarqatish, balki jamiyatdagi ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy jarayonlarga ta'sir ko'rsatish imkoniyatini yaratadi.

Kalit so'zlar: jurnalistlar, muloqot, vazifa, axborot, faktlar, jamiyat, ijtimoiy muhit, shaxs.

Jurnalistlarning asosiy vazifalaridan biri — haqiqatni aniqlash va uni to'g'ri, aniq va adolatli tarzda yetkazishdir. Bu jarayonda jurnalistlar turli manbalarni o'rganadi, faktlarni tekshiradi, turli nuqtai nazarlarni hisobga oladi. Ularning maqsadi — jamiyatga haqqoniy va ishonchli axborot taqdim etish. Shu bilan birga, jurnalistlar jamiyatdagi muammolarni yoritib, ularni hal qilishga undovchi omil bo'lib xizmat qiladi. Ular orqali jamiyatdagi nohaqliklar, korrupsiya, ijtimoiy adolatsizliklar ochib beriladi, shuningdek, ijobiy o'zgarishlar uchun sharoit yaratiladi. Jurnalistik faoliyati ko'plab qiyinchiliklarni o'z ichiga oladi. Axborot olishda yuzaga keladigan to'siqlar, ma'lumotlarni yashirishga urinishlar, ba'zan esa shaxsiy xavfsizlikka tahdidlar jurnalistlarning ishini murakkablashtiradi. Shu sababli, jurnalistlar o'z ishida halollik, jasorat va professionallikni yuqori darajada saqlashlari zarur. Ular jamiyat oldida o'zlariga yuklatilgan mas'uliyatni chuqur anglab, har doim adolat va haqiqat yo'lida faoliyat yuritishlari lozim.[1]

Jurnalistikning jamiyatdagi roli faqat axborot tarqatish bilan cheklanmaydi. Ular odamlarning fikrlarini shakllantirishda, madaniy va ma'naviy qadriyatlarni targ'ib qilishda, yosh avlodni tarbiyalashda ham muhim ahamiyatga ega. Jurnalistlar orqali jamiyatdagi turli guruhlar o'rtasida muloqot o'rnatiladi, ijtimoiy birdamlik kuchayadi. Shu tariqa, jurnalistika jamiyatning barqarorligi va taraqqiyotiga xizmat qiladi. Bugungi kunda axborot texnologiyalarining rivojlanishi jurnalistika sohasida yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali axborot tez va keng auditoriyaga yetkazilmoqda. Biroq bu yangi imkoniyatlar bilan birga, axborotning ishonchliligi va sifati masalalari ham dolzarb bo'lib qolmoqda. Jurnalistlar uchun axborotni aniq va haqqoniy tarzda taqdim etish yanada muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ular yolg'on yoki noto'g'ri axborot tarqalishining oldini olishda faollik ko'rsatishlari kerak.[2]

Jurnalistlarning jamiyatdagi o'zni va vazifalari nafaqat axborot yetkazish, balki ijtimoiy nazorat funksiyasini bajarishda ham ko'zga tashlanadi. Ular hokimiyat organlari, korporatsiyalar va boshqa ijtimoiy institutlarning faoliyatini kuzatib borib, ularning qonuniyligi va samaradorligini baholaydilar. Shu bilan birga, jurnalistlar jamiyatdagi ijtimoiy adolatsizliklarni yoritib, muammolarni jamoatchilik e'tiboriga havola qiladi. Bu esa ularning jamiyatda ijobiy o'zgarishlarga turtki beruvchi kuch sifatida namoyon bo'lishiga olib keladi. Jurnalistika nafaqat kasb, balki ma'naviy mas'uliyatdir. Jurnalistlar o'z ishlarida inson huquqlari, erkinliklari va sha'ni himoyasini birinchi o'ringa qo'yishlari zarur. Ularning faoliyati jamiyatda ishonch muhitini yaratishga xizmat qilishi lozim. Shu bois, jurnalistlar o'z ishlarida etik qoidalarga qat'iy amal qilishlari, har qanday holatda ham ob'ektivlik va betaraflikni saqlashlari muhimdir.[3]

Jurnalistlarning jamiyatdagi roli haqida gapirganda, ularning ta'lim va malakasini ham e'tibordan chetda qoldirmaslik kerak. Zamonaviy jurnalistika sharoitida yuqori malakali, keng dunyoqarashli va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishni biladigan mutaxassislar talab qilinadi. Shu sababli, jurnalistika ta'limi doimiy ravishda yangilanib, zamon talablariga mos ravishda takomillashtirilishi kerak. Bu esa jurnalistlarning sifatli va samarali faoliyat yuritishiga xizmat qiladi. Jamiyatda jurnalistlarning erkinligi va xavfsizligi masalasi ham dolzarbdir. So'z erkinligi tamoyillarining ta'minlanishi jurnalistlarning o'z ishlarini erkin va samarali bajarishlari uchun zarur shart-sharoitdir. Jurnalistlarga nisbatan bosim va tahdidlar ularning faoliyatini cheklab, jamiyatda axborot oqimini to'xtatishi mumkin. Shu bois, davlat va jamoatchilik jurnalistlarning huquqlarini himoya qilishda faol bo'lishi kerak.[4]

Jurnalistlik faoliyati jamiyatning barcha qatlamlari bilan yaqin aloqada bo'lib, ularning ehtiyojlari va muammolarini yoritib boradi. Shu bilan birga, jurnalistlar jamiyatdagi o'zgarishlarni kuzatib, yangi tendensiyalarni aniqlashda ham muhim rol o'ynaydi. Ularning faoliyati jamiyat taraqqiyotining ko'rsatkichlaridan biridir.[5]

Axborot texnologiyalari jurnalistlik sohasida tub burilishlarni yuzaga keltirmoqda. Bu texnologiyalar jurnalistlarga yangiliklarni tez va samarali yetkazishda, shuningdek, o'z ishlarining sifatini oshirishda katta yordam bermoqda. Avvalo, axborot texnologiyalari yordamida yangiliklar real vaqt rejimida tarqatilmog'da. Internet va mobil qurilmalar orqali jurnalistlar voqealar yuz berar ekan, ularni darhol ommaga yetkazish imkoniga ega bo'lmoqda. Bu esa an'anaviy bosma matbuotga qaraganda axborotning tezroq tarqalishini ta'minlaydi. Shuningdek, axborot texnologiyalari jurnalistlarga ko'p kanallilikni taqdim etdi. Endi faqat gazeta yoki televideniye orqali emas, balki ijtimoiy tarmoqlar, bloglar, video platformalar kabi ko'plab yangi kanallar orqali ham axborot yetkazish mumkin. Bu esa auditoriyani kengaytirish va turli yoshdagi, turli qiziqishlarga ega bo'lgan odamlar bilan bog'lanish

imkonini beradi. Internet orqali ma'lumotlar manbalari kengaydi. Jurnalistlar turli manbalardan tezkor va aniq ma'lumot olishlari mumkin. Shu bilan birga, fuqarolar o'zlari ham voqealar haqida axborot berish orqali jurnalistik jarayonga faol hissa qo'shmoqda. Bu fuqarolik jurnalistikasi deb ataladi va axborotning ko'proq va xilma-xil bo'lishiga olib kelmoqda. Axborot texnologiyalari yordamida jurnalistlar o'z ishlarida multimedia elementlarini keng qo'llashmoqda. Matn bilan birga rasm, video, audio va grafikalar yordamida yanada boy va qiziqarli kontent yaratish imkoniyati paydo bo'ldi. Bu esa o'quvchilarning diqqatini jalb qilishda muhim omil hisoblanadi. Bundan tashqari, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish imkoniyati jurnalistlarga chuqur va asosli maqolalar tayyorlashda yordam beradi. Ma'lumotlar tahlili orqali murakkab masalalar yoritilib, o'quvchilarga aniq va ishonchli axborot taqdim etiladi. Yangi texnologiyalar jurnalistlardan yangi kasbiy ko'nikmalarni o'zlashtirishni talab qilmoqda. Dasturlash, video montaj, ma'lumotlarni vizualizatsiya qilish kabi sohalar jurnalistlik faoliyatining ajralmas qismiga aylangan. Bu esa jurnalistlarning ishini yanada samarali va sifatli qilishga yordam beradi. Biroq, axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan birga, axborot xavfsizligi va etik masalalar ham dolzarb bo'lib qolmoqda. Onlayn axborot tarqatishda shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish, yolg'on axborot va manipulyatsiyalarga qarshi kurashish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Jurnalistlar uchun bu sohada mas'uliyat yanada oshmoqda.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, jurnalistlik jamiyatning ko'zgusi sifatida uning haqiqatini aks ettiradi, muammolarini ochib beradi va ijtimoiy ongni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Jurnalistlar o'z faoliyatlarida haqiqatni himoya qilish, adolat va erkinlik uchun kurashish, jamiyatning barcha qatlamlari manfaatlarini hisobga olish kabi yuksak ma'naviy tamoyillarga amal qilishlari zarur. Ularning mehnati jamiyatning barqarorligi, taraqqiyoti va demokratik qadriyatlarning mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Shu bois, jurnalistlik kasbi nafaqat kasb, balki jamiyat oldidagi ulkan mas'uliyatdir. Jurnalistlar o'z ishlarini halollik, jasorat va professionallik bilan bajarib, jamiyatning haqiqiy ko'zgusi bo'lib qolaveradilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tursunov M. "Jurnalistlik va jamiyat: zamonaviy qarashlar" – Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti, 2021.
2. Xolmatov S. "Jurnalist — jamiyatning haqiqat ko'zgusi" – Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti nashriyoti, 2019.
3. Yusupova G. "Axborot erkinligi va jurnalistning jamiyatdagi roli" – Toshkent: O'zbekiston Matbuot va Axborot Agentligi, 2020.
4. Rashidov A. "Jurnalistika asoslari va jamiyat" – Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti nashriyoti, 2018.
5. Mirzaeva D. "Jurnalist va jamiyat: axborot vositasi sifatida" – Namangan:

Namangan Davlat Universiteti nashriyoti, 2021.

6. Karimov B. "Jurnalistlik faoliyati va ijtimoiy mas'uliyat" – Toshkent: Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti, 2017.

7. Oripova N. "Zamonaviy jurnalistika va jamiyat" – Qarshi: Qarshi Muhandislik-Iqtisodiyot Instituti nashriyoti, 2019.